

2012 YILI CEYHAN SOSYO-EKONOMİK RAPORU

CEYHAN TİCARET ODASI

CEYHAN TARİHÇESİ

Şehrin bilinen tarihi 9 bin yıl öncesine dayanmaktadır. Ceyhan Ovası Hitit, Asur, Fenike, Mısır, İran, Roma ve Bizans medeniyetlerine ev sahipliği yapmıştır.

Boğazköy ve Kültepe tabletlerinde adı geçen üç krallıktan, Luvi Krallığı'nın (M.Ö. 1900) Ceyhan Nehri'nin doğu kısmında, Arzava Krallığı'nın ise (M.Ö. 1500-1333) nehrin batı kısmında kurulduğu anlaşılmaktadır. Luvililer Asurluların, Arzavalılar ise Hititlerin egemenliği altına girmişlerdir. Kizzuwatna Krallığı ise Seyhan ve Ceyhan nehirleri arasında kurulmuş olup Hitit egemenliğine girmiştir. [M.Ö. 1200]] yılında Hitit Krallığı'nın ortadan kalkması ile Kue Krallığı kurulmuş (M.Ö. 1190-713), Kral Asistavands Karatepe şehrini kurdurmuştur. Daha sonra bölge Asurlar'ın, Babiller'in, Persler'in, Büyük İskender'in, Selevkoslar'ın, Helenistik Mısır Krallığı'nın, Roma İmparatorluğu'nun, Bizans İmparatorluğu'nun, Emeviler'in, Abbasiler'in, Tolunoğulları'nın, Hamdaniler'in ve tekrar Bizans'ın eline geçti.

1071 Malazgirt Savaşı sonrası, Süleyman Şah (Anadolu Selçuklu Devleti'nin kurucusu) 1083 yılında Ceyhan Ovası'nı ve Adana'yı tamamen ele geçirdi. 1097 yılında Kilikya Ermeni Krallığına bağlanan Ceyhan 14. yüzyılda Mısır Memlûklülerinin eline geçer ve sonrasında Dulkadir oğlu Beyliği topraklarına katılır. O yıllarda nüfusu 5.000'dir.Ceyhan, 1353-1515 yılları arasında Memlûklere bağlı Ramazanoğulları Beyliği'nin hakimiyeti altında kalmıştır. Bu topraklar için Memlûkler ve Osmanlılar 1485-1498 yılları arasında savaştılar. 1515 yılından itibaren Yavuz Sultan Selim'in Mısır seferi sırasında Adana toprakları Ceyhan Ovası ile birlikte Osmanlı Devletinin idaresine girdi.

1525 yılına ait Osmanlı Tapu tahrir defterinde adı Yarsuvat olarak geçmektedir. Yarsuvat Kırımca'da nehir kenarı anlamına gelmektedir. Bu dönemde bölgeye yerleştirilen Kınık Türkmenleri, Oğuzların Üçok koluna ait Denizhanoğulları soyundan gelmektedir. Nitekim bugün bölgede kalabalık bir nüfusa sahip olan Sırkıntıoğulları, Karsantıoğulları, Kozanoğulları, Cerit, Yüreğir, Barak, gibi Türkmen obaları Oğuzların Kınık boyuna bağlıdırlar. Konar-göçer Oğuzların Türkmen, Avşar boyları uzun yıllar yörede kışlak olarak yaşamışlardır.

1833-1840 tarihleri arası Ceyhan Ovası el değiştirerek Mısırlı İbrahim Paşa'ya geçmiştir. İbrahim Paşa özellikle Menemencioğulları Türkmenleri başta olmak üzere diğer Türkmen boylarının yardımıyla Konya'ya kadar ilerleyerek Osmanlı yönetiminden çıkmıştır. Mısırlı İbrahim Paşa kendisine destek vermeyip Osmanlıyı destekleyen aşiretlere ise çok acımasız davranmıştır. Örneğin Sırkıntıoğulları ve Karsantıoğulları'nın tüm mallarını yağmaladığı gibi, bu Türkmenleri kılıçtan geçirme kararını bile almıştı. Ancak Menemencioğlu Ahmet Bey'in itirazı nedeniyle bu kararını uygulayamamıştır. Mısır ordusu bölgede Osmanlı yanlısı Türk boylarını sindirmek için özellikle sürgün taktiğini çok kullanmıştır. Özellikle bölgenin en büyük aşireti olan Sırkıntı Türkmenlerini pasifize etmek için Sırkıntıoğlu Murtaza Bey, İbrahim Paşa'nın emriyle Mısır'a sürgün edilmiştir. Ceyhan 1841 yılında tekrar Osmanlı yönetimine geçmiştir. Kurtuluş Savaşı yıllarında ise Türkmen boyları tarafından kurulan Kuvay-ı Milliye birlikleri bölgede destan yazmışlardır. Sırkıntılar grup komutanlığı gibi birçok birlikler Ceyhan'ın kurtuluşuna önemli katkıda bulunmuşlardır.

Kırım Savaşı'ndan sonra Osmanlılar buraya Nogay Türklerini ve 93 Harbi'nden sonra da Rumeli Türklerini iskan etmişlerdir. 1896 yılında II. Abdülhamid tarafından Hamidiye adı verilmiş 1908 yılında ise Urfiye olarak değiştirilmiştir.

19 Temmuz 1926'da ilçe yapılmış ve Cebelibereket (Osmaniye) vilayetine bağlanmış ve son olarak 3 Mayıs 1920 yılında çıkarılan yasa ile adı Ceyhan olarak değişmiştir. 1933 yılında Cebelibereket ili'nin ilçe yapılması üzerine bugünkü statüsüne kavuştu.

COĞRAFYA VE İKLİMİ

Akdeniz Bölgesi'nde yer alan Ceyhan Adana'ya 43 km uzaklıkta, Akdenize 30 km. uzaklıkta, 36. ve 37. kuzey enlemleri ile 35. ve 36. doğu boylamları arasında olan bir ilçedir. Güneyde Yumurtalık, Kuzeyde Kozan, kuzeybatısında İmamoğlu, kuzey doğusunda Kadirli, batıda Yüreğir, doğuda Osmaniye, Hatay iline bağlı Erzin ilçesi ile komşudur.

İlçenin önemli bölümü tarımsal arazi ile kaplı olup yüzölçümü 1.424 km²'dir ve 71 köyü vardır.

En önemli akarsu Ceyhan Nehri ilçenin kenarından geçmektedir ve uzunluğu 509 km'dir. Ayrıca Mercin Suyu, Karaçay, Handeresi, Çeperce Deresi ilçenin akarsularıdır.

Yazları sıcak ve kurak, kışları ılık ve yağışlı geçen ilçenin iklimi tipik Akdeniz iklimidir. Yağış miktarı Ceyhan Ovası'nda 600-750 mm. iken, dağlık alanlarda 750-1000 mm. arasında olup, yağışların %50'si kışın, %27'si ilkbaharda, %18'i sonbaharda, %5'i yaz aylarında düşer.

Ceyhan'ın bitki örtüsünü makiler oluşturmaktadır. Ceyhan büyük bir ova olduğu için orman alanlar tahrip edilerek tarım alanlarına dönüştürülmüştür. Buna rağmen yer yer çam ormanlarına rastlanır.

Ceyhan'da son yıllarda oluşturulan okaliptus (sıtma ağacı-selvi) ormanları ise geniş alanlar kaplamaktadır. Yine tarımı geliştirmek için ekilen zeytin, turuncgil, kavak ekili alanlar da geniş yer kaplamaktadır.

Ceyhan tabii orman bakımından fakirdir. Lakin kerestecilik maksadıyla okaliptüs ve kavak yetiştiriciliği yapılmaktadır. Ceyhan'da kerestecilik ve mobilyacılık gelişme göstermiştir.

Ceyhan'da üretilen orman ürünleri genellikle kereste ve odun olarak tüketilmektedir.

ULAŞIM

Ceyhan, güneyden ve kuzeyden iki önemli yolla çevrilidir.

Avrupa'yı Asya'ya bağlayan E-90 ve E-91 karayolu ile Ülkemizde İç Anadolu, ve Ege'yi Güneydoğuya bağlayan D-400 Devlet Karayolu Ceyhan'dan geçmektedir. D-400 Karayolu Ceyhan Şehrinin 3 Km. kadar Kuzeyden geçerken yine TAG (Pozantı-Tarsus-Gaziantep Otoyolu)olarak adlandırılan E-90 ve Avrupa'yı Beyrut ve İsrail'e bağlayan TEM otoyolu da Ceyhan'ın 7 Km. kadar güneyinden geçmektedir.

Ayrıca Ülkemizi Ortadoğu'ya bağlayan demiryolu hattı Haydarpaşa-Bağdat Demiryolu da Ceyhan'dan geçmektedir.

Ceyhan, Adana Havaalanına da 50 km. uzaklıktadır. Deniz ulaşımı için de Yumurtalık ve İskenderun limanlarına yakındır. Kısacası deniz, hava, kara ve demiryolundan ulaşımı kolay bir ilçemizdir.

EKONOMİK YAPI

Ana geçim kaynağı olarak tarım gösterilebilir. İlçe, tipik bir Çukurova ilçesi olarak, geçmişte akıllara yer eden pamuk üretimiyle anılsa da, şimdilerde değişen ekonomik kaygılar sebebiyle, dönemden döneme değişmekle beraber buğday, mısır, karpuz,soya ve Osmaniye yerfistiği üretimine de sıklıkla rastlanır. Köylerde ufak çapta küçük ve büyük baş hayvancılık da yapılır. Tarımın ekonomide yoğun olarak yer alması, Ceyhan'ın ticaret ve sanayi imkânlarını da arttırmıştır. Ceyhan çevresinde eskiden onlarca çırçır fabrikası yer alırken bugün bunlar yerini mısır kurutma tesislerine bırakmıştır. Ayrıca; Yumurtalık Serbest Bölgesine, Yumurtalık-Sugözü Termik Santraline, BOTAŞ'ın BTC(Bakü-Tiflis- Ceyhan)Boru Hattı olarak bilinen ve Bakü'den Yumurtalık'a uzanan Petrol Boru Hattına, Hatay sınırındaki Toros Gübre Sanayii'ne, Adana ve Osmaniye Organize Sanayi Bölgelerine yakınlığı da Ceyhan'ın ekonomisinde etkili rol oynar.

NÜFUS

İlçenin nüfusu 2011 yılı sonu itibariyle 158.377'dir. Bunun 106.487'si ilçe merkezinde, 51.890'ı ise kasaba ve köylerde yaşamaktadır.

İlçe bağlısı olarak merkez hariç olmak üzere ilçeye bağlı; 11 belde, 70 köy ve toplam (45) mahalleden oluşmaktadır.

Yıl	Toplam	Şehir	Kır
1965 ^[3]	107.586	41.124	66.462
1970 ^[4]	115.673	51.183	64.490
1975 ^[5]	131.086	62.909	68.177
1980 ^[6]	145.194	57.307	87.887
1985 ^[7]	147.497	72.624	74.873
1990 ^[8]	161.523	85.308	76.215
2000 ^[9]	178.543	108.602	69.941
2007 ^[10]	158.459	103.800	54.659
2008 ^[11]	158.833	102.040	56.793
2009 ^[12]	158.368	104.572	53.796
2010 ^[13]	158.729	105.879	52.850
2011 ^[14]	158.377	106.487	51.890

TÜİK 2012 verileri

Nüfusa Kayıtlı Olduğu İlçeye Göre Nüfus Durumu (TÜİK 2012)

	Ceyhan
Adana	104.879
Adıyaman	1.277
Afyonkarahisar	72
Ağrı	1.005
Amasya	44
Ankara	115
Antalya	21
Artvin	29
Aydın	21
Balıkesir	76
Bilecik	12
Bingöl	839
Bitlis	473
Bolu	2
Burdur	40
Bursa	26
Çanakkale	17
Çankırı	30
Çorum	78
Denizli	26
Diyarbakır	1.425
Edirne	16
Elazığ	628
Erzincan	59
Erzurum	162
Eskişehir	35
Gaziantep	1.036
Giresun	21
Gümüşhane	31
Hakkari	36
Hatay	2.362
Isparta	51
Mersin	1.080
İstanbul	95
İzmir	100
Kars	38
Kastamonu	30
Kayseri	531
Kırklareli	15
Kırşehir	79
Kocaeli	13
Konya	268
Kütahya	10
Malatya	2.350
Manisa	52
Kahramanmaraş	1.975
Mardin	705
Muğla	34
Muş	817
Nevşehir	49
Niğde	381
Ordu	49
Rize	27
Sakarya	44
Samsun	72
Siirt	8.583
Sinop	15
Sivas	358
Tekirdağ	11
Tokat	94
Trabzon	62
Tunceli	239
Şanlıurfa	13.676
Uşak	19
Van	1.121
Yozgat	137
Zonguldak	22
Aksaray	75
Bayburt	8
Karaman	63
Kırıkkale	39
Batman	154
Şırnak	5.133
Bartın	22
Ardahan	32
Iğdır	45
Yalova	1
Karabük	17
Kilis	171
Osmaniye	4.780
Düzce	3

Yaş Grubuna Göre Nüfus (TÜİK 2012)

İlçe, yaş grubu ve cinsiyete göre nüfus - 2012					
İl	İlçe	Yaş grubu	Toplam	Erkek	Kadın
Adana	Ceyhan	'0-4'	13.701	6.994	6.707
		'5-9'	13.795	7.056	6.739
		'10-14'	14.961	7.611	7.350
		'15-19'	14.706	7.685	7.021
		'20-24'	11.928	5.870	6.058
		'25-29'	12.186	6.253	5.933
		'30-34'	12.125	6.260	5.865
		'35-39'	10.481	5.224	5.257
		'40-44'	9.703	4.847	4.856
		'45-49'	10.246	5.245	5.001
		'50-54'	9.222	4.650	4.572
		'55-59'	8.079	4.169	3.910
		'60-64'	5.761	2.741	3.020
		'65-69'	3.961	1.842	2.119
		'70-74'	3.074	1.312	1.762
		'75-79'	2.335	923	1.412
		'80-84'	1.644	576	1.068
		'85-89'	663	198	465
		'90+'	196	46	150
	Toplam		158.767	79.502	79.265

Yerleşim Yerine Göre Nüfus (TÜİK 2012)

İlçelere göre il/ilçe merkezi ve belde/köy nüfusu - 2012	İl/ilçe merkezi			Belde/Köy			Toplam		
	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın
Adana									
Ceyhan	107.891	53.999	53.892	50.876	25.503	25.373	158.767	79.502	79.265
Toplam	107.891	53.999	53.892	50.876	25.503	25.373	158.767	79.502	79.265

EĞİTİM

Yaş Grubuna Göre Eğitim (TÜİK 2012)

İlçe, yaş grubu ve cinsiyete göre nüfus - 2012					
İl	İlçe	Yaş grubu	Toplam	Erkek	Kadın
Adana	Ceyhan	'0-4'	13.701	6.994	6.707
		'5-9'	13.795	7.056	6.739
		'10-14'	14.961	7.611	7.350
		'15-19'	14.706	7.685	7.021
		'20-24'	11.928	5.870	6.058
		'25-29'	12.186	6.253	5.933
		'30-34'	12.125	6.260	5.865
		'35-39'	10.481	5.224	5.257
		'40-44'	9.703	4.847	4.856
		'45-49'	10.246	5.245	5.001
		'50-54'	9.222	4.650	4.572
		'55-59'	8.079	4.169	3.910
		'60-64'	5.761	2.741	3.020
		'65-69'	3.961	1.842	2.119
		'70-74'	3.074	1.312	1.762
		'75-79'	2.335	923	1.412
		'80-84'	1.644	576	1.068
		'85-89'	663	198	465
		'90+'	196	46	150
			Toplam		158.767

Yerleşim Yerine Göre Eğitim (TÜİK 2012)

İlçelere göre il/ilçe merkezi ve belde/köy nüfusu - 2012	İl/ilçe merkezi			Belde/Köy			Toplam		
	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın
Adana									
Ceyhan	107.891	53.999	53.892	50.876	25.503	25.373	158.767	79.502	79.265
Toplam	107.891	53.999	53.892	50.876	25.503	25.373	158.767	79.502	79.265

GÖÇ

İkamet Edilen İlçeye Göre Göç (TÜİK 2012)

	Ceyhan
Adana	104.879
Adıyaman	1.277
Afyonkarahisar	72
Ağrı	1.005
Amasya	44
Ankara	115
Antalya	21
Artvin	29
Aydın	21
Balıkesir	76
Bilecik	12
Bingöl	839
Bitlis	473
Bolu	2
Burdur	40
Bursa	26
Çanakkale	17
Çankırı	30
Çorum	78
Denizli	26
Diyarbakır	1.425
Edirne	16
Elazığ	628
Erzincan	59
Erzurum	162
Eskişehir	35
Gaziantep	1.036
Giresun	21
Gümüşhane	31
Hakkari	36
Hatay	2.362
Isparta	51
Mersin	1.080
İstanbul	95
İzmir	100
Kars	38
Kastamonu	30
Kayseri	531
Kırklareli	15
Kırşehir	79
Kocaeli	13
Konya	268
Kütahya	10
Malatya	2.350
Manisa	52
Kahramanmaraş	1.975
Mardin	705
Muğla	34
Muş	817
Nevşehir	49
Niğde	381
Ordu	49
Rize	27
Sakarya	44
Samsun	72
Siirt	8.583
Sinop	15
Sivas	358
Tekirdağ	11
Tokat	94
Trabzon	62
Tunceli	239
Şanlıurfa	13.676
Uşak	19
Van	1.121
Yozgat	137
Zonguldak	22
Aksaray	75
Bayburt	8
Karaman	63
Kırıkkale	39
Batman	154
Şırnak	5.133
Bartın	22
Ardahan	32
Iğdır	45
Yalova	1
Karabük	17
Kilis	171
Osmaniye	4.780
Düzce	3

Yaş Dağılımı Göre Göç (TÜİK 2012)

İlçe, yaş grubu ve cinsiyete göre nüfus - 2012					
İl	İlçe	Yaş grubu	Toplam	Erkek	Kadın
Adana	Ceyhan	'0-4'	13.701	6.994	6.707
		'5-9'	13.795	7.056	6.739
		'10-14'	14.961	7.611	7.350
		'15-19'	14.706	7.685	7.021
		'20-24'	11.928	5.870	6.058
		'25-29'	12.186	6.253	5.933
		'30-34'	12.125	6.260	5.865
		'35-39'	10.481	5.224	5.257
		'40-44'	9.703	4.847	4.856
		'45-49'	10.246	5.245	5.001
		'50-54'	9.222	4.650	4.572
		'55-59'	8.079	4.169	3.910
		'60-64'	5.761	2.741	3.020
		'65-69'	3.961	1.842	2.119
		'70-74'	3.074	1.312	1.762
		'75-79'	2.335	923	1.412
		'80-84'	1.644	576	1.068
		'85-89'	663	198	465
		'90+'	196	46	150
			Toplam	158.767	79.502

Yerleşim Yerine Göre Göç (TÜİK 2012)

İlçelere göre il/ilçe merkezi ve belde/köy nüfusu - 2012	İl/ilçe merkezi			Belde/Köy			Toplam		
	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın
Adana									
Ceyhan	107.891	53.999	53.892	50.876	25.503	25.373	158.767	79.502	79.265
Toplam	107.891	53.999	53.892	50.876	25.503	25.373	158.767	79.502	79.265